

Književstvo.

— **Priče božjega bitja** ali slučaji, kiniso slučaji. Po dr. Kellerju z dovoljenjem poslovenil J. B. III. zvezek. Ljubljana 1887. Založil in prodaja Dragotin Hribar, Breg, št. 10. Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva Ljubljanskega. G. založnik v predgovoru pravi: „Tretji zvezek z jako priljubljeno in zabavno vsebino podajamo vam tukaj, dragi, pobožni Slovenci, s prisrčno željo, da bi ga prav pridno prebirali, pa tudi drugim posojevali. Če si vsak le eno ali dvoje zrnica, ki jih bo ondi našel, na dobro obrne, bo naš namen dosežen, bralci naši bodo pa imeli tudi korist“. Tako priporočamo tudi mi to hvalevredno delce.

— **Glasba. Osem Tantum ergo** za 4 glasove postavil in preč. gosp. Fr. dr. Sedeju, profesorju v centr. semenišči v Gorici udano poklonil Danilo Fajgelj, op. 25. V Ljubljani 1887. Cena 30 kr. Tiskali in založili J. Blaznikovci nasledniki. To delo dobro znanega neutrudljivega skladatelja se v vsakem obziru samo hvali. Po umetniško in v cerkvenem duhu izpeljanih lepih motivih, se povečuje in izrazuje globoko pomenljivi tekst „Tantum ergo“. Nadejamo se, da bode to izborna zbirka napevov veselo in zadovoljno rabil vsakdo, ki se peča s cerkveno glasbo. Tudi vnanja oblika teh napevov je lepa, cena pa je navadno nizka. Prepričani smo, da bodo naši organisti radi kupovali to spretno delo našega vrlega znatelja.

L. Belar.

Dopisi.

Z Dunaja. Budgetni odsek je 23. preteč. m. po predlogu gosp. Tonklijevem vzprejel resolucijo zaradi slovenskih paralel na Slovenskem namenjenih gimnazijah.

S Koroškega. Pri nas na Koroškem se je vendar poslednjič otvorilo društvo »Landeslehrerbund« in jel je izhajati redni časopis »Kärntner Schulblatt«. Velikonočni terek t. j. 12. t. m. bode v Beljaku veliki učiteljski zbor, v katerem se bode vnovič posvetovalo o peteciji, ki jo tukajšnje učiteljstvo namerja predložiti deželnemu zboru zaradi povišanja učiteljskih plač. V 1. štev. omenjenega časopisa je bila tiskana imenovana peticija, koju je sestavil odbor »Landeslehrerbund-a«. V njej se bere mej drugim: »Der hohe k. k. Landesschulrath wird gezwungen sein, sich die fehlenden Lehrkräfte aus den Nachbarprovinzen zu beschaffen, mit dem Risiko, dass nur die unfähigsten Elemente seinem Rufe folgen werden«. To nij preveč častno za nas učitelje in učiteljice, ki smo se sèm gori zmotili.

Z Gorenjskega. Vedno in vedno čitamo po novih postavah, ki bi imele izboljšati naše šolske razmere. A kaj malo se stori, da bi se stanje učiteljskega stanu v resnici izboljšalo. Veliko ukazov, ki imajo to nalogo, je le na papirji. Le pogledjmo n. pr. postavo z dne 29. aprila 1873. l., katera govori o uravnavi pravnih razmerij učiteljev! §. 33. te postave se glasi: »Vsak šolski voditelj ima pravico do stanovanja, iz dveh sob in potrebnih zraven-skih prostorov«. — Samo po sebi je umeti, da mora stanovanje biti zdravo in učiteljskemu stanu primerno. Pa kaj koristi, ako ima voditelj pravico do tacega stanovanja, če je pa stanovanje bolj podobno kaki kleti, kakor pa stanovanju. Kakor vsak šolski voditelj, imam tudi jaz pravico do stanovanja, a za stanovanje so mi odkazali 2 podzemeljska hrama. Ker je šola precej v hribih in mnogo č. g. tovarišev nima prilike, da bi si ogledalo to moje uzorno stanovanje, ga tū nekoliko popišem. Poslopje, katero je od vasi $\frac{1}{3}$ kilometra oddaljeno, je stara meznarija. Šolska soba, katera je v podstrešji, meri po dolgosti $5\frac{1}{2}$ m in po širjavi 5 m; v njej sedi včasih 80 — 90 otrok. Lehko si mislite, kako prijeten zrak je, ako so otroci le eno uro v šoli. Nasproti šolske sobi je pa skedenj, na katerem so užé tudi mlatili, mej tem, ko sem poučeval. O stopnjicah, katere peljajo do šolske sobe, izrazil se je gosp. okrajni glavar tako-le: »Predno bodem šel po njih, bodem si življenje zavaroval«. Kaj ne, gosp. urednik, da mora biti to edina šola, pri kateri se je vse postavno uravnalo! — Gotovo si bodete mislili ker je šolska soba tako vzgledna, pa je znabiti učiteljevo stanovanje bolje. V resnici ne najdete ga mu para, če tudi greste križem sveta. — Res je, da ste dve sobi in kuhinji, vendar, kdor bi jih videl, bi se smijal, ako bi mu rekel, da ste sobi. Prva soba je na enej strani čez meter visoko v zemlji (visoka je 2.6 m); na drugej ima 2 okni, skozi kateri imam prekrasen razgled na — meznarjev svinjak, v katerem koncertujeta dan na dan dva rilca. Svinjak z gnojiščem oddaljen je 3 m od mojih oken. Lehko se misli, kaj me tū vse doleti. Druga soba je pa na 2 straneh v zemlji, radi česar je tako vlažna, da ne morem ničesar v njej hraniti. Ako le 24 ur visj

obleka v njej, je tako vlažna, da jo moram poprej posušiti, predno jo oblečem. Kuhinja, katera mora biti ob enem drvarnica, je pa 1 m široka in 2 m dolga. Vse stanovanje je tako vlažno, da se je nekdo norčeval: »No, čeravno je stanovanje slabo, vendar imaš to dobroto, da je vodovod napeljan in nisi v zadregi radi vode«. — Kaj ne, gospod urednik, da je to krasno stanovanje, ki popolnoma ugaja higijeničnim zahtevam. Jaz menim, da naj bi se stalne zdravstvene komisije pri okrajni oblasti tudi pečale z enakimi stvarmi ter včasih tudi pogledale, kakšne so šole in učiteljska stanovanja.*)

—r.

Iz Škofje Loke. Poslavljenje. V 21. preteč. m. je bil tu v uršulinskem samostanu prav vesel dan. Naša občespoštovana gospá pred. M. Benedikta, prednica je obhajala svojo petindvajsetletnico, katero so tudi Nj. Veličanstvo odlikovali z zlatim križem za zasluge s krono. Vrla gospá mati prednica je užé blizu 80 let stara, je bila tu 30 let učiteljica in zdaj užé 25 let nosi težavno bréme predstojništva. Loško prebivalstvo je pokazalo, kako zeló čéni zasluge gospé matere; požarna straža ji je napravila serenado in čitalniški pevci so zapeli pred samostanom tri pesmi. Bog ohrani blago gospó mater še mnogaja leta!

Iz Semiča. (Zahvala.) Slavno društvo »Národná Šola« blagovolila je poslati za uboge učence obilo šolskega blagá. Stejem si v dolžnost, da se za vse to poslano javno zahvaljujem. Krajni šolski svét v Semiču v 21. dan marca 1887.

Janez Jerman,
predsednik.

Iz Višnjegore. V »Verordnungsblatt-u« v 15. dan preteč. m. smo brali, da je s šolskim l. 1886/87. veljavna (aktivirana) blagodušna ustanova Neže Žitnikove, ki je v 26. dan aprila 1879. l. umrla in ustanovila dijaško ustanovo za gimnazijalne učence s 150 gld. 60 kr. in drugo s 15 gld. za učence in učenke ljudske šole. Prva je namenjena dijakom iz Višnjegore, kateri se hočejo posvetiti duhovskemu stanu, drugo pa bodo uživali učenci in učenke na ljudski šoli v Višnjigori. Želeti je, da bi ta ustanovnica posebno zato, ker se je spominjala ljudske šole, imela še kaj posnemalcev, kajti naše ljudske šole so, kar se tiče ustanovnih podpor, zapuščene in pozabljene.

Iz Mokronoga. Vabilo. »Pedagogičsko društvo« za učitelje in šolske prijatelje bode zborovalo dné 14. aprila t. l. v Mokronogu v ondotni ljudski šoli. Spored: 1. Društvene zadeve. 2. Govor g. J. Ravnikarja o napakah pri vzgoji. 3. Govor g. V. Gebauer-ja o šol. vrtu (drevesnici). 4. O domačih šolskih nalogah na kmetih. 5. Posamezni navští. K mnogobrojni udeležbi vabi

odbor.

Iz Ljubljane. Prihodnje preizkušnje učiteljske sposobnosti za splošne ljudske in meščanske šole bodo pri Ljubljanski izpraševalni komisiji v 9. dan maja t. l. in naslednje dneve. Kandidatje in kandidatnje, ki hočejo k preizkušnji priti, naj svoje prošnje za dovoljenje k preizkušnji v smislu ministerskega ukaza z 31. julija 1886. l., št. 6033 o novem predpisu za preizkušnje učiteljske sposobnosti potom šolskega voditeljstva oddajajo pri svoji okr. šolski oblasti, in če niso na nobeni šoli v službi, pa s svojimi službenimi spríčali in z uradnim zdravniškim spríčalom neposredno pri tisti okrajni šolski oblasti, pri kateri so poslednjič služili in sicer o pravem času tako, da bode okrajna šolska oblast mogla do 20. dné aprila t. l. oddati prošnje izpraševalni komisiji. Kandidatje in kandidatnje, ki so svoje prošnje za dovoljenje k preizkušnji v pravem času oddali, naj pridejo k preizkušnji v 9. dan maja t. l. zjutraj v 8. uri v c. kr. izobraževališče za učitelje in učiteljice v Ljubljani — ne da bi čakali posebnega poziva.

— Kranjska hranilnica je imela v 17. dan preteč. m. svoj občni zbor, v katerem je 28.550 gld. darovala v dobrodélné namene, mej temi sevéda tudi za šolske potrebe, in sicer: ubogim dijakom Ljubljanske gimnazije 200 gld., Kranjske 50 gld., Kočevske 100 gld., Novo-meške 100 gld., ubogim učencem Ljubljanske realke 200 gld., ubogim učencem c. kr. učiteljskega izobraževališča v Ljubljani 100 gld., ubogim učencem I. mestne deške ljudske šole 150 gld., II. mestne ljudske šole v Ljubljani 250 gld., društvu »Schulpfennig« 200 gld., »Národní Šoli« 200 gld., ubogim učenkam na dekliški šoli pri uršulinaričah v Ljubljani 200 gld., v Loki 100 gld., v evangeliški šoli v Ljubljani 350 gld., ubogim učencem deške ljudske šole v Novem Mestu 100 gld., ubogim učenkam dekliške šole ravno tu 50 gld., ubogim učencem Ljubljanske podkopske šole 50 gld., ubogim učenkam mestne deške šole v Ljubljani 100 gld., v podporo ubogim kandidatnjam in učenkam na izobraževališči za učiteljice v Ljubljani 100 gld., ubogim učenkam

*) Svetujemo Vam, da le trkajte dalje z besedo in s pismom pri krajni in okrajni učilnični oblasti in še dalje tako dolgo, da se Vam pomaga. Tudi postava s 14. maja 1869. l. (§. 63.) določno téra: »Vsaka šola mora imeti potrebne šolske prostore, tako narejene, kakor zahteva pouk in ozir na zdravje«.

Uredn.

deklishe šole v Kočevji 50 gld., ubogim kranjskim učencem meščanske šole v Krškem 50 gld., ubogim učencem na Mahu (pri Ljubljani) 50 gld., ubogim učencem nemške deške ljudske šole nemškega »Schulverein-a« 100 gld., na mestni nemški deški ljudski šoli 50 gld., in deklisiki tej v Ljubljani tudi 50 gld., otročjemu vrtu nemškega »Schulverein-a« 150 gld., ubogim rokodelcičem v obrtnijski pripravljalnici na I. in II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, vsaki po 50 gld.; v podporo godbene šole filharmonične družbe 600 gld., tej pri »Glasbeni Matici« pa 200 gld., mali šoli (otročjemu zabavišču) pri sv. Jakobu v Ljubljani 200 gld.; c. kr. deželnemu selskemu svétu na Kranjskem kot donesek k zgradbam ljudskih šol 6000 gld. pogojno, ako se ravno toliko dá (za l. 1887.) tudi iz deželnega zaklada; študentovski kuhinji 100 gld., kranjskemu »Landeslehrer-Verein-u« v Ljubljani 100 gld.; obrtnijski nadaljevalni šoli v Kočevji 50 gld., v Kranji 50 gld., v Kameniku 50 gld., nemškemu »Kindergarten« v Kranji 50 gld., nemškemu »Schulverein-u« kot subvencijo za vzdrževanje nemške deške ljudske šole v Ljubljani 4300 gld., in za opravo in učila za novi IV. razred pri tej šoli 500 gld., nemškemu »Kindergarten« v Trziču 100 gld., nemškemu »Kindergarten« v Ljubljani (za božično slavnost) 250 gld., odboru dobrodelnih gospá za napravo obleke ubogim učencem v Ljubljani 250 gld. i. t. d.

— Glasbena-deklamovalska akademija, katero so 19. preteč. m. priredili pripravniki in pripravnice tukajšnjega c. kr. učiteljsišča, se je kakor vlani, tako tudi letos nepričakovano izvrstno, da prav sijajno obnesla. Prva točka bil je Mendelssohn-Bartholdy-jev nedovršeni oratorij »Christus« sè spremljevanjem na klaviru (zapuščinsko delo), v katerem so se posebno odlikovali samospevi (P. Suwa, P. Rus, J. Planecki, J. Cvirn), pa tudi ves zbor je veličastno zvrševal svojo prelepo nalogo. Za tem ste bili na vrsti jako umetni ensembli za gosli sè spremljevanjem na klaviru in potem se je izvajal priljubljeni Abtov »Rothkäppchen«. Vseh devetere spevov, samospevi in zbori sè spremljevanjem na klaviru z deklamacijo vred je bila kar popolna, živa zvršba. — »Dva slov. plesa« (A. Dvořák-ova) svirala sta se na klaviru čveteroročno na splošno pohvalo. — Zadnja točka je bil A. Nedvéd-ov »venec slovanskih národnih pesni« (mešan zbor sè spremljevanjem na klaviru). Ta novi, prelepi venec, ki končava s »cesarsko pesnijo«, imel je sijajni uspeh ter je poslušalcem globoko segal v kosti in dušo. Te velevažne slavnosti se je udeležilo polno odličnega občinstva; izmej dostojanstvenikov bili so namreč prisotni deželni predsednik baron Winkler, deželni glavar grof Thurn, deželne sodnije predsednik Kočevar, mestni župan Grasselli in mnogo drugih odličnih dam in gospodov. — Če se pomisli, da so vsi, ki so priredili to krasno akademijo, delovali za njo zraven svojih obilnih stanovskih opravil le v svojih prostih urah, je razvidno, koliko vztrajne požrtvovalnosti je bilo treba, da se je tako sijajno izvedlo to izvrstno proizvodstvo. Naj več zaslug o tem ima pa pred vsem gotovo naš slavnoznaní pevovoditelj gosp. A. Nedvéd, čigar izborna delovanje je tu nepresežljivo.

— Odlikovanje. Prečastiti gimnazijalni profesor, naš stari, neutrudljivi, izborni podpornik gospod Josip Maru je o svojem 55. godu dobil lepo, a tudi dobro zasluženó vezilo ter odlikovanje od više duhovske oblasti, ker je imenovan konzistorijalnim svétnikom. Prísrčno čestitamo!

— Obrtne šole v Ljubljani. Mestni magistrat Ljubljanski je dobil 20. preteč. m. od deželne vlade dopis, v katerem se naznanja, da bode ministerstvo v prihodnjem letu ustanovilo v Ljubljani razne strokovne obrtne šole, sevéda proti temu, da mesto prevzame razmeren del troškov.

— Zahvala. Slavno društvo kranjske hranilnice v Ljubljani je v svojem obénem zboru 17. preteč. m. v podporo ubogim učencem I. mestne 5razr. deške ljudske šole blagovolilo podeliti 150 gld. in v podporo ubogim rokodelcičem v obrtnijski pripravljalnici na tej šoli pa 50 gld., za katera blagodušna darova se v imenu obdarovancev prísérno zahvaljuje

A. Praprotnik,

voditelj I. mestni 5razr. deški ljudski šoll.

— Velikonočni torek t. j. 12. t. m. bode imel odbor »Slovenskega učiteljskega društva« ob 2. popoldne v pisarni I. mestne deške ljudske šole sejo, h kateri uljudno vabi

predsedništvo.

Vizitnice

na lepem in trdnem papirji, v različnih velikostih, natiskujejo se po najnižji ceni v tiskarnici J. R. Milic-a v Ljubljani. 100 komadov po 40, 50, 60, 70 kr. itd.